

Faglig-pedagogisk dag

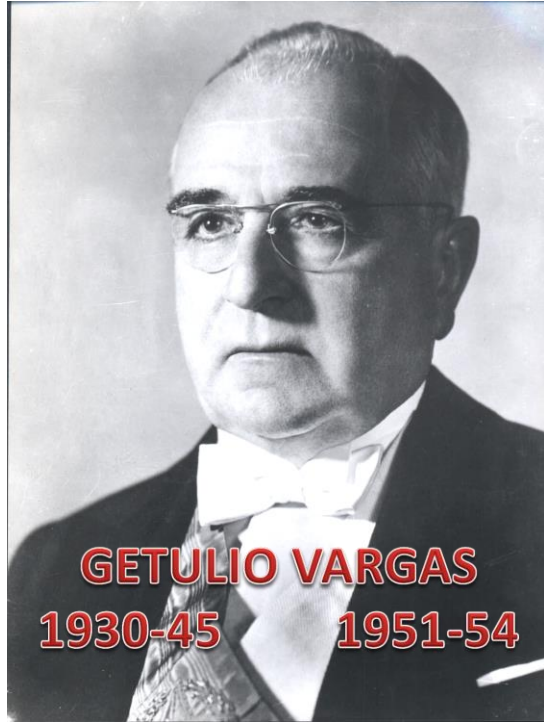
3. November 2016

Latin-Amerikansk populisme

*Tor Opsvik
førstelektor*

- Latin-Amerikas klassiske populister
- Juan Domingo Perón
- Populisme som begrep og fenomen
- Nyliberale nypopulister
- Venstrebølgen og populisme

GETULIO VARGAS
1930-45 1951-54

LÁZARO CÁRDENAS
1934-40

ARGENTINA:

Utvidelse av demokratiet og autoritære tilbakeslag

- 1912: Ley Sáenz Peña
- 1916-22: Hipólito Yrigoyen. UCR.
- 1922-28: Marcelo Alvear. Konservativ UCR.
- 1928-30: Hipólito Yrigoyen. Radikal UCR.
- 1930-43: «La concordancia» eller «La década infame»
- 1943-46: Nytt militærkupp. Grupo de Oficiales Unidos (GOU)
 - Jf. Os tenentes i Brasil
 - Oberst Peron leder for Departamento Nacional de Trabajo

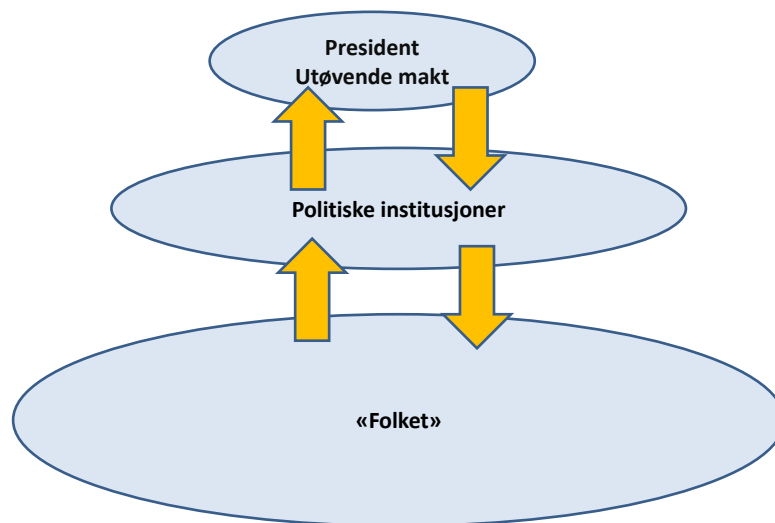
Juan Domingo Perón

- Perón ble avskjediget 9. oktober 1945
- «Gjeninnsatt» av massedemonstrasjoner 17. oktober 1945
- Presidentvalg 24. februar 1946. Perón får 52,8% av stemmene
- Gjenvolgt i november 1951 med 62,5%
- Kastet og sendt i eksil i militærkupp 19. september 1955

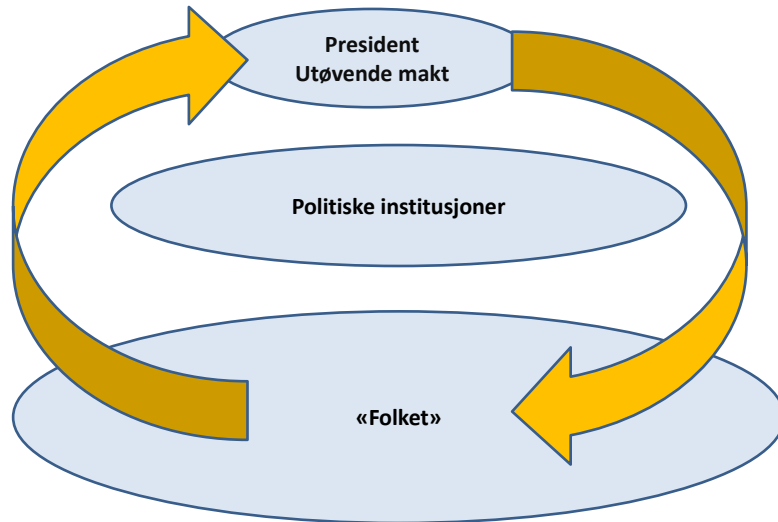
Argentina uten Perón

- Militærdiktatur 1955-1958
- Valg i 1958; Peronistpartiet (PJ) forbudt.
 - UCR-Balbín (antiperonist) vs UCR-Frondizi (UCR «Peron-vennlig»)
 - Arturo Frondizi 1958-62: ISI, (jf. Kubitschek 1956-60 i Brasil)
- Parlament og delstatsvalg i 1962. Stor oppslutning om Peron-støttede partier og kandidater (PJ fremdeles forbudt)
- Militærkupp i 1962 og nyvalg i 1963, Arturo Illia (UCR) vinner
- PJ (nå tillatt) vinner kongressvalg i 1965
- 1966 nytt militærkupp
 - Byråkratisk-autoritært regime 1966-1973
 - Målsetning om å skape grunnlaget for stabilt demokrati uten peronisme (diktatur som middel til å skape demokrati)
 - 1969 Opprør i Córdoba (el Cordobazo) -> Prosjektet «demokrati uten peronismen» skrinlegges.
- 1973 Peronistene vinner presidentvalget (Cámpora -> Perón)

Representativt demokrati

Populisme

Populistiske ledere står i konflikt med de politiske institusjonene

- De politiske institusjonene: Parlamentet, rettssystemet, de politiske partiene, pressen, uformelle maktkanaler (Unión Industrial, Sociedad Rural, Jockey club, etc...)
- De politiske institusjonene binder lederne til en organisasjon og til en ideologi.
- Den populistiske kandidaten og presidenten har stor frihet; kan plukke fritt i ulike politiske ideologier og lage et politiske program som det er vanskelig å plassere.
- Reformene den populistiske presidenten gjennomføres knyttes til hans person. Styrker hans makt, men forankrer ikke reformene i de politiske institusjonene.

Populistiske allianser

- **Industrieiere:** ISI og fagorganisering under kontroll (jf. kommunisme og anarkosyndikalisme)
- **Militære:** Industrialisering => forsvarsindustri, nasjonalisme
- **Arbeidere:** Fagorganisering, sosial inkludering, sosiale programmer, arbeiderrettigheter
- **Kirken:** Korporativisme, antikommunisme
- **Kvinner:** Kvinnelig stemmerett. Bra-34, Mex-38(53), Arg-47
- **Middelklassen:** For ISI og svekking av elitesnes makt. Jobber i statsadministrasjonen. Mellom eliten og arbeiderne. Skjør allianse.

Utenfor den populistiske alliansen

- De store jordeierne, det tradisjonelle oligarkiet
- Jordarbeidere og småbønder
 - Unngå opphetning av konflikten med jordeierne
 - Unntak Lázaro Cárdenas (Mexico)
- Kommuniste og anarkiste
- Middelklassen?
- Intellektuelle og kunstnere?
 - Undertrykkelse av intellektuelle under Perón
 - I Mexico konstruksjon av ny meksikansk identitet, mange kunstnere og intellektuelle på Cárdenas' sin side

Perons politikk

- Pragmatisk. Vanskelig å klassifisere.
 - Fascist eller sosialdemokrat?
 - Autoritær og demokratisk på samme tid
 - Organisering, men ovenfra og ned
 - Nye allianser for og mot Peron. Eks. intellektuelle
 - Samlende og splittende. Nasjonalisme og sosial inkludering, men ekskludering av nasjonens fiender (eks. antikommunisme);
 - «Oss» og «Dem»
 - «Folket» og «Folkets fiender»/ «oligarkiet»

Tre populistiske presidenter	Lázaro Cárdenas	Juan Domingo Perón	Getulio Vargas
Omfordeling	Jordreform	Arbeiderne; lønn og sosiale rettigheter	Arbeiderne; lønn og sosiale rettigheter
Nasjonalisme	Nasjonaliserte oljen i 1938	Nasjonaliserte jernbanen i 1948	Stålverk 1943 Petrobras 1953
Organisering ovenfra og ned	4 sektorer: obrero, campesino, popular y militar	CGT og CGE	O Estado Novo
Utvidet demokrati Og voldelig undertrykking av opposisjon	Valgkamp landet rundt. Grunnlovs-endring kvinnelig stemmerett i 1938. Ikke innført før 1953.	Innsatt av masse-demonstrasjoner i 1945 Kvinnelig stemmerett 1947	Folkelig støtte særlig på slutten (1943-45 og 50-54) Kvinnelig stemmerett 1934
Forhold til kirken	Brøt med Calles antiklerikale politikk	Allianse med kirken til ca 1952	Nær allianse Katolisismen statsreligion på ny
Forhold til de militære	General Cárdenas. De militære en av fire sektorer.	Oberst Perón. Støtte blant de militære, men styrtet i 1955	Innsatt av militæret i 1930 og 1937, avsatt av militæret i 1945 og 1954

Nyliberalistiske nypopulister

- Carlos Menem 1989-1998 i Argentina
- Alberto Fujimori 1990-2000 i Perú
 - (Fernando Collor de Mello 1990-1992 i Brasil) ???
 - Mislykket populist eller mislykkes fordi han ikke var populist?
- Valgt under hyperinflasjon
- Nyliberal økonomisk omveltning (i strid med valgløftene)
- Fikk bukt med inflasjonen og ble gjenvalgt
- Overstyrte demokratisk maktfordeling
- Hernando de Soto – Den uformelle økonomien = nyliberalismens arbeiderklasse
- Var de populist?

Den nye venstrebølgen i Latin-Amerika

- Venezuela 1999: Hugo Chávez – Nicolás Maduro
- Brasil 2003: Lula – Dilma Rousseff
- Argentina 2003: Nestor Kirchner – Cristina Fernández
- Uruguay 2005: Tabaré Vázquez – Luis Mujica
- Bolivia 2006: Evo Morales
- Ecuador 2007: Rafael Correa
- Nicaragua 2007: Daniel Ortega

HVEM AV DEM VAR/ER POPULISTER?